

Tako mikavno in goreče je pisaril Kopitar že l. 1808. „Ko bi pač jaz mogel biti tisti Dobrovský“, si je marsikteri mislil pri onih Kopitarjevih besedah, ki so pregrévale mnoge pismarje, vzlasti slovenske. Metelko je bil poklican na stolico za učenika slovenskega jezika. Razlagal ga je po njegovi slovnici in poprijel se je tudi nasvétvanega dela. K temu ga je v nemal spet Ravnikar, in zgodaj sta móгла kaj poskušati s Kopitarjem na Dunaju. L. 1817 namreč piše že Ravnikar v Zgodbah svetega pisma: „Kiril ino Metódi, dva brata iz Tesalonike domá, ki sta terdno Slovénsko znala, . . . prideta na Slovensko, ino ne le evangelj oznanovala, tudi slovenske čerke sta Slovincam naredila, ino vse sveto pismo sta jim sčasama preslovénila, ino Slovenci so bili grozno veselí, ker so božje čuda v' lastnimu jeziku slišali ino brali. Vsi Moškoviti, Serbláne itd. beró še dan današni to Kirilovo sveto pismo, ino tudi Krajnic, Štajerc, Koróšic, Hrovát, Dalmatinc, Čeč, Tersičan, Goričan itd., bi se lohka va-nj zvédel, ko bi Kirilove čerke poznali; tode sčasama so jih po naših deželah Latinske odrinile. Lepši scer od Kirilovih so Latinske, pa premalo jih je, devét jih mánjka. Ino ravno zato je krajnsko težko brati, ker móremo dostikrat po dve čerki stakniti, de glas zapišemo, ino dostikrat edino čerko zdaj drugač zdaj drugač izrékati. Sveti Kiril je vsakimu slovenskimu glasu svojo lastno čerko dal, ino, kar to tiče, Nemci, Latinci, Francozi, vsi naródi naj se gredo skriti proti njemu. Z' Latinskimi čerkami scer, pa po Kirilovo, . . . hočemo tudi mi v' prihóдно pisati, ino torej čerk, kar nam jih manjka, pernarediti. Ino na Duneju že delajo se, ino će Bog dá, k' letu osórej bi jih že imeti vtegnili. Svetiga Kirila ino Metodija pa hočemo vedno spoštovati ino posebno častiti“ itd. (IV. D. str. 324. 325.)

Šolsko obzorje.

Iz Zagreba. *) Mili Tovarš! Primi ovo nekoliko redkov od svoga najbližjega besedom i krvljom brata, koj ti kani u kratko sdelit milih po nas Hrvate, a bormeš i po vas Slovence vestij. U supor mnogim našim domaćim vragom, kateri sve sile svoje napinju, da nam učiteljstvo i nadalje ostane tupo in glupo, da mu bude položaj najneznatniji i najprezreniji u društvu, u supor svemu tomu pronikli i svestni učitelji zagrebački već od više let delaju i delaju sve, da se pučko učiteljstvo trzne iz dremeža i mrtvila; da poprimi uzvišene misli i načela čisto-ljudskoga odganjanja, da pojmi i ono vele potrebno znaje: kateri ne napreduje, taj nazaduje, kateri nastupa za drugimi, ili uz druge, toga će svetsko koleso šmrk-

*) Ta jedernati dopis, ki nam ga piše naš verli tovarš iz Zagreba, bodo naši bralci lahko razumeli, ako ga le pazno preberejo. Vredn.

nut za sebe prav tak, kako i ono običavno svoje blato, koje se ga bilo na kolotečini prilepilo, da mu steža njegovo kolovanje.

Kaj smo bili stvorili već leta 1865. za podupiranje naše uboge sirotčadi, naših revežev, ostavljenih bez obrambe, bez podpore, bez zavetja otčevljega, društvom „Zadruka“, to je tvogemu čitateljstvu poznato; znajte samo to, da nam morda još ovoga leta ista glavnica naraste na 20.000 for.; znajte i to, da ima mater, katere primaju od uložena samo 3 for. na leto i preko 100 for. Vidite, kaj se može, kad je lepe sloge, kad se zapopade ona stara, koje veže ona staza, koje veže svako društvo: svi za jednoga, jedan za sve! Nu, o delovanju iste Zadruga, mogli ste čitat u 17. čislu lanjskega Napredka, koj vam je moral donesti i godišnje izvešće o istom društvu. Vidite dakle, da smo se lepo pobrinuli za uzdržavanje dečice svoje, koju mi svakom prilikom u istinu niti nezovemo drugač, niti ne pitamo za nju drugač, ako ne. kaj nam delaju, kako su naša deca?

Ali Zadruka naša ide i dalje. Mahom pri zametku svom pomislila je i na duševnu okrepu, na duševan pobod, pak se skepilo već g. 1865., a g. 1866. u život uvelo, da bi morali imat obću učiteljsku skupčinu u Zagrebu s izložbom različnih pripomagal i učil. I tu nam je bila vlada na ruku, jer je potvrdila tu misal; ali nismo mogli toga izpeljati poradi poznate vam onoga leta strašnoga skoka i potrke u Evropi.

Kad si začel, onda i vuci poteraj. Kad se već po celom svetu družie učitelji, treba de se i mi. Zato predali smo koncem lanjskega leta opet našoj vladi molbu, da nam dopusti prihodnih praznikov stvorit obću hrvatsku učiteljsku skupčinu u Zagrebu uz veliku izložbu učil. Kad smo to visokoj vladi predali, rekli su nam naši načelnici ovo: mi bi ga rado videli, ki bi bil proti tak velebnjoj misli i osnutku! Dobro! Veselo čekali smo dan, koj nam donese tu potvrdu, pak glej! na 20. t. m. raznašal se celim Zagrebom radostan glas: Imamo obću I. učiteljsku skupčinu!

Ne bi čovjek niti pomisliti mogal, da ima tak crnih i zopačenih duš, koje se nižu u venec učiteljski, pak su ipak delali svimi svojimi silami proti toj svetosti. Ima jih, ali mogli bismo jih za uru sve u Savu znosit, da greju rakom fučkat. Ovi isti sada se vuhveno tomu raduju, rekši, da jim mili otrovanoj duši ova vest, a u sebi se grizu i zjedaju, jer jim je zadatek: trovat mladinu, a njom celi narod; jer se drže one hudobne i hudičeve: lahko je u mutežu nedužne ribice lovit.

Mi idemo i dalje. Mi hoćemo istu skupčinu odpret slavnom spomenom; mi hoćemu, da se sazna i zapameti: da je prvi reformator na polju pedagožkom muž naše krvi, našega sbora; hoćemo dokazat svetu, da je bližja rubača, nego surina; hoćemo ponovit slavni spomen slavnomu veleumu, pravomu čovjeku i čistomu kršćanu Janu Amosu Komenskomu, komu valja slaviti dvistoletnicu.

Tvoje 4to čislo, mili Tovarš, razneslo je dosada već zaista naš poziv na „pedagogijsku biblioteku“ itd. Sovoga poziva već znade tvoje cenjeno čitateljstvo nakanu i osnovu onih mužev, koji su taj poziv stvorili i podpisali. Zar ne, da i s toga vidite, da ne dremljemo, da radimo, a vjerujte, radeć vazda i na vas mislimo. Jer u istinu znajte; u svakom vas mi uvek gledamo čistoga Hrvata, pod imenom, kaj ga nosite, dičnoga Slovenca.

Dakle hoćemo proslavit tom prilikom J. Amosa Komenskoga, a da mu bude spomen trajnija, da živi medju nami uvijek, da se njegova načela smeste i u srca i u duh hrvatski, odlučili smo pohrvatit njegovu, u sve

več tudje jezike prevedenu „Didaktiku“, koju već zasada malo ne cieleu i pohrvatismo.

I to vam zaista godi, mila braćo. Kada već to, onda mi nepreostaje druga, van sve vas lepo pozdravit, pak bratski uprosit: mislite na našu skupćinu; budite uvjereni, da nam budete milimi gosti, pak da vas budu i umet i moć najsrdačnije dočeti u matici našoj, u milom nam Zagrebu hrvatski učitelji!

Mi ćemo za koj dan začet izdavati osebiti „Vestnik“ o svem delovanju, a bude izhajal uz naš list „Napredak“; zato vas molimo, glejte, da se u kratkosti o svem tom obavesti i vaše učiteljstvo.

Kad se pruži prilika, pak bude kaj zanimiva i za vas, znajte, da vam mahom u tom priskoči vaš iskreni štovatelj i pobratim

Miško Srdčen.

Iz Ljubljane. C. k. deželno šolsko svetovalstvo za Kranjsko je v seji 23. preteč. m. sprejelo nasvêt, da se bode deželnemu zboru predložila postava, po kateri se bode udom učiteljem okrajnega šolskega svetovalstva povračevala potnina in dnina iz okrajnih blagajnic.

— Akoravno ne zgodaj, pa tudi ne prepozno prišel je na svetlo že težko pričakovani obširni prvi slovenski

Učiteljski koledar,

za navadno leto 1871. Izdalo „učiteljsko društvo za Kranjsko“. Vredil A. Praprotnik. V Ljubljani. Natisnil J. Rud. Milic. Ta letnik obsega na blizo 8 pol to-le zanimivo blago: 1) koledar z opomini za učitelja v šoli in domá pri vsakem mesecu, kjer so tudi pridjani prazni listiki za taka vpisovanja; 2) važniše šolske postave (postava o šolskem nadzorstvu, šolski in učni red, okrožnica c. k. deželnega svetovalstva [št. 316], kazalo važniših šolskih postav in ukazov); 3) višja šolska oblast-nija, vsi šolski okraji na Kranjskem s šolskimi svetovalci in učitelji (pri kterih je tudi pri vsakem pridjan rojstni kraj in leto in čas službovanja); 4) društvo v pomoč učiteljem, njihovim vdovam in sirotam na Kranjskem (pravila tega društva); 5) učiteljsko društvo za Kranjsko (društvena knjiž-nica); 6) imenik ljudskih učiteljev in društvenikov vdovskega in učiteljskega društva za Kranjsko v abecednem redu.

Te dni bodemo razposlali „Uč. koledarja“ vsem gg. okrajnim šolskim nadzornikom, ktere naprosimo, naj bi ga udom učiteljskega društva razdelili. Neudom ga bode društvo (pri sv. Jakobu v mestni šoli) terdo vezanega prodajalo po 60 kr. Kdor si ga naroči po pošti, ga dobi za 70 kr. (brez poštnine). Priporočamo ga ne le vsem učiteljem, temuč tudi vsem okrajnim in krajnim šolskim svetovalcem na Kranjskem, kterim bode pri njihovem poslu mnogo dobro služil.

Razpis učiteljske službe.

V Dolenji vasi v kočevskem okraji se bode o sv. Jurju t. l. oddajala učiteljeva, orglarjeva in cerkvenikova služba. Prošnje za njo naj se vlagajo pri c. k. okrajnem šolskem svetu v Kočevji do 10. t. m.